

bilis mentium. Lux ista vulgaris nos doceat quantum potest, quomodo se illud habeat. Nam sunt nonnulli oculi tam sani & vegeti, qui se mox ut aperti fuerint, in ipsum solem sine ulla trepidatione convertant. His quodam modo ipsa lux sanitas est, nec doctore indigent, sed sola fortasse admonitione. His credere, sperare, amare satis est. Alii vero ipso, quem videre vehementer desiderant, fulgore feriuntur, & eo non viso sæpe in tenebras cum delectatione redeunt. Quibus periculosum est, quamvis jam talibus ut sani rectè dici possint, velle ostendere quod adhuc videre non valent. Ergo isti exercendi sunt prius, & eorum amor utiliter differendus atque nutriendus est. Primò enim quædam illis demonstranda sunt quæ non per se lucent, sed per lucem videri possint, ut vestis, aut paries, aut aliquid horum. Deinde quod non per se quidem, sed tamen per illam lucem pulchrius effulgeat, ut aurum, argentum, & similia, nec tamen ita radiatum ut oculos lædat. Tunc fortasse terrenus iste ignis modestè demonstrandus est, deinde sidera, deinde luna, deinde auroræ fulgor, & albescentis cæli nitor. In quibus seu citius seu tardius, sive per totum ordinem, sive quibusdam contemtis, pro sua quisque valetudine assuescens, sine trepidatione & cum magna voluptate solem videbit. Tale aliquid sapientiæ studiosissimis, nec acutè, jam tamen videntibus, magistri optimi faciunt. Nam ordine quodam ad eam pervenire bonæ disciplinæ officium est, sine ordine autem vix credibilis felicitatis. Sed hodie satis, ut puto, scripsimus; parcendum est valetudini.

CAP. XIV.
Ipsa sapientia me-
de-

24. A. ET alio die: da quæso, inquam, jam si potes illum ordinem. Duc age, quæ vis, per

per quæ vis, quomodo vis. Impera quævis dura, quælibet ardua, quæ tamen in mea potestate sint, per quæ me quò desidero, perventurum esse non dubitem. R. Unum est quod tibi possum præcipere, nihil plus novi. Penitus esse ista sensibilia fugienda, cavendumque magnopere dum hoc corpus agimus, ne quo eorum visco pennæ nostræ impediatur, quibus integris perfectisque opus est, ut ad illam lucem ab his tenebris evolemus: quæ se ne ostendere quidem dignatur in hac cavea inclusis, nisi tales fuerint, ut ista vel effracta vel dissoluta possint in auras suas evadere. Itaque quando fueris talis ut nihil te prorsus terrenorum delectet, mihi crede, eodem momento, eodem puncto temporis videbis quod cupis. A. Quando istud erit, oro te? Non enim puto posse mihi hæc in summum venire contemtum, nisi videro illud, in cuius comparatione ista sordescant.

25. R. Hoc modo posset & iste oculus corporis dicere: tum tenebras non amabo, cum solem videro. Videtur enim quasi & hoc ad oculum pertinere, quod longè est secus. Amat enim tenebras, eo quod sanus non est: solem autem nisi sanus videre non potest. Et in eo sæpe fallitur animus, ut sanum se putet & sese jactet: & quia nondum videt, veluti jure conqueritur. Novit autem illa pulchritudo quando se ostendat. Ipsa enim medici fungitur munere, meliusque intelligit qui sint sani, quàm iidem ipsi qui sanantur. Nos autem quantum emersemus, videmur nobis videre: quantum autem mersi eramus, & quo progressi fueramus, nec cogitare nec sentire permittimur, & in comparatione gravioris morbi sanos esse nos credimus. Nonne vides quàm veluti securi hes-

detur oculis, ut videri possit.

I. Retr. c.
4. n. 3.

Cap. XV.
Anon
quomodo

ter-

terno die pronuntiaveramus, nulla jam nos peste detineri, nihilque amare nisi sapientiam: cetera vero non nisi propter istam quærere aut velle? Quàm tibi sordidus, quàm foedus, quàm execrabilis, quàm horribilis complexus femineus videbatur, quando inter nos de uxoris cupiditate quæsitus est! Certè ista nocte vigilantes, cum rursus eadem nobiscum ageremus, sensisti quàm te aliter quàm præsumseras, imaginatæ illæ blanditiæ & amara suavitas titillaverit; longè quidem longè minus quàm solet, sed item longè aliter quam putaveras: ut sic tibi secretissimus ille medicus utrumque demonstraret, & unde cura ejus evaseris, & quid curandum remaneat.

26. A. Tace, obsecro, tace. Quid crucias, quid tantum fodis, altèque descendis? Jam flere non duro, jamjam nihil promitto, nihil præsumo; ne me de istis rebus interroges. Certè dicis, quòd ille ipse quem videre ardeo, noverit quando sim sanus, faciat quod placet: quando placet sese ostendat: jam me totum ejus clementiæ curæque committo. Semel de illo redidi, quòd sic erga se affectos sublevare cesset. Ego nihil de mea sanitate, nisi cum illam pulchritudinem videro, pronuntiabo. R. Prorsus nihil aliud facias. Sed jam cohibe te à lacrymis, & stringe animum. Multum omnino flevisi, & hoc omnino morbus iste pectoris tui graviter accipit. A. Modum vis habere lacrymas meas, cum miseriæ meæ modum non videam: aut valetudinem corporis considerare me jubes, cum ego ipse tabe confectus sim? Sed quæso te, si quid in me vales, ut me tentes per aliqua compendia ducere, ut vel vicinitate nonnulla lucis illius, quam si quid profeci tolerare jam possum, pigeat oculos referre

re ad illas tenebras, quas reliqui, si tamen relicta dicenda sunt, quæ cæcitati meæ adhuc blandiri audent.

27. R. Concludamus, si placet, hoc primum volumen, ut jam in secundo aliquam, quæ commoda occurrerit, aggrediamur viam. Non enim huic affectioni tuæ à moderata exercitatione cessandum est. * A. NON sinam omnino concludi hunc libellum, nisi mihi modicum, quòd intentus sim, de vicinia lucis aperueris. R. Gerit tibi ille medicus morem. Nam nescio quis me quo te ducam fulgor invitat & tangit. Itaque accipe intentus. A. Duc, oro te, ac rape quò vis. R. Animam te certè dicis, & Deum velle cognoscere? A. Hoc est totum negotium meum. R. Nihilne amplius? A. Nihil. prorsus. R. Quid, veritatem non vis comprehendere? A. Quasi vero possim hæc nisi per illam cognoscere. R. Ergo prius ipsa cognoscenda est, per quam possunt illa cognosci. A. Nihil abnuo. R. Primò itaque illud videamus, cum duo verba sint veritas & verum, utrum tibi etiam res duæ istis verbis significari, an una videatur? A. Duæ res videntur. Nam ut aliud est castitas, aliud castum, & multa in hunc modum, ita credo aliud esse veritatem, & aliud quod verum dicitur. R. Quod horum duorum putas esse præstantius? A. Veritatem opinor. Non enim casto castitas, sed castitate fit castum: ita etiam si quid verum est, veritate utique verum est.

28. R. Quid cum castus aliquis moritur, censes mori etiam castitatem? A. Nullo modo. R. Ergo cum interit aliquid quod verum est, non interit veritas. A. Quomodo autem interit aliquid verum? Non enim video. R. Miror te istud quærere: nonne ante oculos nostros milia

* CAP. XV.
Anima
quomodo
cognoscitur.

lia rerum videmus interire? Nisi forte putas hanc arborem, aut esse arborem, sed veram non esse, aut certè interire non posse. Quamvis enim non credas sensibus, possisque respondere, ignorare te prorsus, utrum arbor sit, tamen illud non negabis (ut opinor) veram esse arborem, si arbor est: non enim hoc sensu, sed intelligentia judicatur. Si enim falsa arbor est, non est arbor: si autem arbor est, vera sit necesse est. A. Concedo istud. R. Quid illud alterum, nonne concedis hoc genus rerum esse arborem, quod nascatur & intereat? A. Negare non possum. R. Concluditur ergo aliquid quod verum sit, interire. A. Non contravenio. R. Quid illud? Nonne tibi videtur intereuntibus rebus veris veritatem non interire, ut non mori casto mortuo castitatem? A. Jam & hoc concedo, & magnopere quid moliaris, exspecto. R. Ergo adtende. A. Isthic sum.

29. R. Verane tibi videtur ista sententia: quidquid est, alicubi esse cogitur? A. Nihil me sic ducit ad consentiendum. R. Fateris autem esse veritatem? A. Fateor. R. Ergo ubi sit, necesse est quæramus, non est enim in loco, nisi fortè aut esse in loco aliquid aliud præter corpus, aut veritatem corpus esse arbitraris. A. Nihil horum puto. R. Ubinam igitur illam esse credis? Non enim nusquam est quam esse concedimus. A. Si scirem ubi esset, nihil fortasse amplius quærerem. R. Saltem ubi non sit, potes cognoscere? A. Si commemores, fortasse potero. R. Non est certè in rebus mortalibus. Quidquid enim est, in aliquo non potest manere, si non maneat illud in quo est. Manere autem, etiam rebus veris intereuntibus, veritatem, paulò ante concessum est.

Non

Non igitur est veritas in rebus mortalibus. Est autem veritas, & non est nusquam. Sunt igitur res immortales. Nihil autem verum in quo veritas non est. Conficitur itaque, non esse vera, nisi quæ sunt immortalia. Et omnis falsa arbor, non est arbor, & falsum lignum non est lignum, & falsum argentum non est argentum, & omnino quidquid falsum est, non est. Omne autem quod verum non est, falsum est. Nulla igitur rectè dicuntur esse, nisi immortalia. Hanc tu tecum ratiunculam diligenter considera, ne quid tibi concedendum non esse videatur. Si enim rata est, totum negotium penè confecimus, quod in alio fortasse libro melius apparebit.

30. A. Habeo gratiam, & ista mecum atque adeo tecum quando in silentio sumus, diligenter cauteque tractabo, si nullæ se tenebræ immittant, suique etiam, quod vehementer formido, mihi faciant delectationem. R. Constante Deo crede, eique te totum committe quantum potes. Noli esse velle quasi proprius & in tua potestate, sed ejus clementissimi & utilissimi Domini te servum esse, profiteri. Ita enim te ad se sublevare non desinet, nihilque tibi evenire permittet, nisi quod tibi prosit, etiam si nescias. A. Audio, credo, & quantum possum obtempero, plurimumque ipsum deprecor, ut plurimum possim, nisi quid fortè amplius à me desideras. R. Bene habet interim, facies postea quidquid jam visus ipse præceperit.

Fiducia erga Deum.

LI-